

Štovano Uredništvo,
dostavljam Vam svoje primjedbe na radnu inačicu. Nadam se da će one barem donekle
pridonijeti poboljšanju našeg pravopisa!

Uz dužno štovanje

Tomo Matasić

www.matasic.eu

Matasic@matasic.eu

Hrvatski pravopis – Primjedbe na radnu inačicu

Napomena

Bilo bi potrebno numerirati poglavlja i paragrafe radi lakšeg snalaženja i komuniciranja!

Stranica 6

g) u sufiksima

-čina: kračina, pličina (?)

Neobično mi zvuče ove dvije riječi s tvrdim "č"

Možda bi im mekano "ć" bolje odgovaralo: plićina, kraćina

-ičić: gospodičić (?)

Nije li gospodinčić uobičajeniji izraz nego gospodičić

-ična: sestrična (?)

Riječ sestričina mi se čini prihvatljivija nego sestrična. Pridjev od sestričina bio bi sestričinin sestričinina, sestričinino. Nezgrapno bi zvučio pridjev od "sestrična"!

Stranica 7

f) u sufiksima

-ičić: gospodičić (v. primjedbu na stranici 6)

d) u riječima tvorenim sufiksom -džija:

ćevabdžija (?)

Riječ ćevabdžija (s tvrdim č) čini mi se u Hrvatsko uobičajenijom!
S mekanim ć čuje se doduše u BiH

Stranica 8

f) **D** AUDIO-ju – "D" ispred AUDIO-ju treba izbrisati.

Jednačenje po zvučnosti

a) Ovo poglavlje je upitno. Da bi se prilagodilo izgovoru gubi se prvotno značenje prefiksa:

bespravan, golupčić, potpaliti, ropstvo itd.

Ovdje se zvučni suglasnici izjednačuju s bezvučnima radi lakšeg izgovora, a na štetu značenja dotičnog prefiksa ili glavne riječi. Napisali mi te riječi sa zvučnim ili s bezvučnim suglasnikom, one će se uvijek izgovarati bezvučno jer drukčiji izgovor nije ni moguć. Moguć bi bio samo ako se na granici između zvučnog i bezvučnog suglasnika napravi stanka. To se naravno u normalnom govoru nikada ne događa. Jednako će se dakle izgovarati:

bespravan i bezpravan

golupčić i golubčić

potpaliti i podpaliti

ropstvo i robstvo.

Možda bi stoga izjednačavanje suglasnika u nekim slučajevima trebalo ukinuti?

Stranica 9

b) Ovdje vrijedi isto što sam rekao i za a) na stranici 8. Ovdje se dodatno još gubi i strano porijeklo prefiksa! Navodim samo neke od njih, a pravilo bi trebalo vrijediti za sve. Na taj način bi se mogle izbjeći i nepravilnosti, navedene u dotičnoj **napomeni** (*subpolaran, adhezija* itd.):

apsolvent - *absolvent*
opservacija - *observacija*
opstrukcija - *obstrukcija*
supskripcija - *subskripcija*
supstantiv - *substantiv-*
supstitucija - *substitucija*

c) Jednačenje po zvučnosti ne bi se ni u kojem slučaju trebalo provoditi kod riječi "*rendgen*" < "*rentgen*"! Ona je stranog porijekla, a izvedena je od imena "*Röntgen*" ili "*Roentgen*". Trebalo bi u toj riječi zadržati "*t*" da ne bi došlo do prevelikog izopačenja. A izgovor i onako nije problematičan jer će se "*t*" pri izgovoru sam po sebi prilagoditi slijedećem suglasniku. Doduše, problem se pojavljuje već kod transliteracije "*ö*" u "*e*", ali to je normalno jer mi taj glas ne možemo reproducirati, barem ne bez dodatnih objašnjenja. Isti problem će se pojaviti i sa riječju München. Ali ako Englezi i Amerikanci iz ove riječi mogu napraviti "*Munich*", onda ćemo valjda i mi biti slobodni prilagoditi tu riječ našim sposobnostima reproduciranja nekih glasova.

Uostalom, riječ "*rentgen*" ne bi ni trebala biti navedena među ovim primjerima jer ona kao jedina stranog porijekla strši među hrvatskim riječima. Premda je ona već jako dugo u uporabi i svima je poznata, ipak se još osjeća stranom riječju!

c)

Napomena:

Ne vidim razloga zašto bis se moralo pisati: *Dabac* – *Dapca* – *Dapčev* a ne *Dabca* – *Dabčev*. Tu se stvarno udaljujemo od izvorne riječi samo radi izgovora. *Dabčev* i *Dabca* se i onako izgovara koa *Dapčev* i *Dapca*, neovisno o tome kako mi to pisali. Izbjegli bi unakažavanje imena!

Slijedi niz iznimaka:

Jednačenje po zvučnosti ne bilži se:
kad se *d* nađe ispred *c, č, ć, s, š*

Svi primjeri koji ovdje slijede dokaz su da se jednačenje samo zbog čitanja ne bi trebalo, ili barem ne tako često provoditi: *odčepiti* će se uvijek izgovoriti kao *otčepiti* pa kako mi to napisali, osobito ako se naglasi prvi slog, ali i ako se naglasak stavi na *e* kao što se to manje-više u razgovoru i događa *d* će se opet izgovoriti bezvučno, dakle kao *t*. Isto vrijedi i za sve druge navedene primjere.

Ima primjera gdje se jednačenje može i mora u pisanju prihvatiti: *orahčić* > *oraščić* jer bi se ovdje stvarno teško moglo dokučiti da se "*h*" treba izgovoriti ka "*š*". Osim toga riječ "*oraščić*" može se smatrati kao samostalna riječ.

Stranica 10

Druga napomena uz b) očevidan je dokaz kako je komplicirano izostavljanje suglasnika, a što također vrijedi i za jednačenje u hrvatskom jeziku. To poglavlje zasigurno ne zadaje samo meni glavobolju: Riječ "*peci*" stvarno bi bilo teško identificirati kao plural od "*petak*", nekada čak ni kontekst ne bi pomogao. Ali pomogao bi naglasak riječi jer množina od "*petak*" ima sasvim drugi naglasak od zapovjednog načina glagola "*peći*". Isto vrijedi i za riječi *tetak* i *redak*.

U istoj napomeni navode se opet riječi kod kojih se *d* i *t* izostavljaju samo zato jer se često rabe. Ovdje se postavlja pitanje ne bi li bilo bolje ova pravila ujednačiti bez obzira na to da li se one češće ili rjeđe rabe. Nikoga ne bi smetalo ako bi se pisalo: *desetci, dobitci, dodatci* itd. umjesto *deseci, dobici, dodaci*.

Stranica 10

Dvoglasnik *ie*

Napomena

Ovdje se navode primjeri u kojim je dvoglasnik *ie* dug, ali se unatoč tome treba pisati kao *je* a ne kao *ije*. Možda bi ovo bila prilika da se takve iznimke iskorijene? Konačno, radi se o novom prijedlogu pravopisa. Meni bi riječ "*vjernost*" daleko simpatičnije izgledala kad bi se pisala kao "*vijernost*". Izgovor bi ostao isti kao kad bi se pisalo "*vjernost*". Broj iznimaka bi se na taj način smanjio. A ako se dosad pisalo "*vjernost*", to ne znači da autori novog pravopisa to ne mogu korigirati.

Stranica 20

Višerječje

c) Teško mi je prihvatiti da se pokrate i imenice kao što su:

ABS kočnice

ACI marina

IP adresa

pišu odvojeno bez spojnice. Opravdanje se može samo u tome naći što su te pokrate preuzete iz stranih jezika u kojim manje-više postoje kao samostalne imenice bez dodatnih apozicija. Ali u hrvatskom se lakše razumiju ako im se doda funkcionalno objašnjenje. Pisanje *ABS-kočnice*, *ACI-marina*, *IP-adresa* izgledalo bi isto tako prihvatljivim.

Usput rečeno *GSM operater* trebalo bi zamijenit s *GSM operator* (?)

Stranica 23 – 24

Brojevne riječi

a) stotice do 1000:

sto ili **stotinu** treba napisati sto ili **stotina**
stotinu je **akuzativ**, a **stotina** je **nominativ**

dvjesto (ili **dvjesta**) – U hrvatskom je dovoljno napisati **dvjesto**. **Dvjesta** treba izbaciti jer nije normativni dio hrvatskoga, premda se na novčanicama, nažalost, našla upravo neprihvatljiva dubleta "**DVJESTA KUNA**".

tristo (ili trista) – Ovdje vrijedi isto što sam napisao za **dvjesto**.

tisuću treba napisati **tisuća**
tisuću je **akuzativ**, a ovdje treba stajati **nominativ**
(Usporedi na stranici 25 pod slovom b)

Evo jedan jednostavan primjer:

Mama, daj mi deset tisuća kuna!

*Odakle me deset tisuća!?! Evo ti **tisuću** kuna!*

*Pa što mi je **tisuća** kuna!?! To mi je taman za sladoled!*

Katastrofa je, dakako, što je HNB na novčanici stvarno otisnuo "**TISUĆU KUNA**". Ne vjerujem da će se ovako velike novčanice u skoro vrijeme ponovo tiskati!?

Što vrijedi za "tisuću", vrijedi i za dalje navedene primjere:

umjesto **milijardu** treba napisati **milijarda**

umjesto **bilijardu** treba napisati **bilijarda**

umjesto **trilijardu** treba napisati **trilijarda**

umjesto **kvatrilijardu** treba napisati **kvatrilijarda**
umjesto **kvintilijardu** treba napisati **kvintilijarda**
umjesto **seksutilijardu** treba napisati **seksutilijarda**
umjesto **septilijardu** treba napisati **septilijarda**
umjesto **oktilijardu** treba napisati **oktilijarda**
umjesto **nonilijardu** treba napisati **nonilijarda**
umjesto **decilijardu** treba napisati **decilijarda** itd.

Stranica 25

- a) Umjesto **tisuću-dvije** treba napisati **tisuća-dvije**
- b) Pod navodom b) stoji **tisuća-dvije**, što je korektno.

Stranica 25

Glagoli

b) Niječne oblike glagola *htjeti* trebalo bi ipak pisati odvojeno jer se nenaglašeni oblici **ću, ćeš, će, ćemo, ćete, će** i u drugim prilikama pišu odvojeno: *kopat ću, pisat ću preplivat ću* ili *kopati ću, pisati ću* itd. Nije dakle ništa neobično da se nenaglašeni oblici pišu kao samostalne riječi. A negacija **ne** također se piše u svim drugim slučajevima odvojeno. Stoga nema razloga spajati negaciju s nenaglašenim oblikom glagola *htjeti*.

Sasvim druga situacija je kod glagola *biti*. Tamo se negacija **ne** mijenja u **ni**. A **ni** kao samostalna negacija nije poznata. Kad bi se **ni** i **sam** pisalo odvojeno moglo bi doći do zamjene s veznikom "ni" – **Ni sam ne znam o čemu se radi**.

f) Nije mi jasno zašto se mora naglašavati da se množinski oblici glagola **biti** u aoristu trebaju pisati zajedno? Nije valjda moguće da bi netko mogao doći na ideju i pisati "**bi še**" umjesto "**biše**"?

Ovo bi se možda umjesto svrstavanja u *pravila* moglo objasniti u *napomeni*?

g) Nema razloga naglašavati da se prezent glagola *htjeti* piše kao jedna riječ. *Htjeti* je nepravilan glagol i ne može se pisati nego kao jedna riječ. To se dakle samo po sebi podrazumijeva.

A oblici "*ćemo, ćete*" su nenaglašeni oblici prezenta od *htjeti* koji se također ne mogu pisati na drugi način. Ako je nenaglašeni oblik od "*hoću*" "*ću*" onda je isto tako od "*hoćemo*" "*ćemo*". Pa neće se valjda netko dosjetiti i napisati "*će mo*", "*će te*" umjesto "*ćemo*" i "*ćete*"?

Ovo bi se također moglo objasniti u *napomeni*?

Stranica 38

g)

Napomena

Prvi dio napomene (prvih pet redaka) mi nije jasan?

Stranica 40

a)

Napomena

Primjer u ovoj napomeni zaista nije dobro riješen: Primjerne rečenice završavaju "*točkom*", a iza točke dolazi objašnjenje koje se nastavlja pisati *malim slovom*. To zbunjuje!

Čitav odlomak bi valjalo preformulirati!